לא: שבועת העדות פרק רביעי שבועות

דמייתי לה בק"ו בו'. ומפקדון לא נצי למילף דאי כמה מלינו איכא למיפרך שכן נוהג באנשים ובנשים ור"מ גמר לה מג"ש דתחטא תחטא כרבי שמעון לקמן בפילקין (דף לד.): **מההיא** אין. פי' יש להוכיח מההיא דלרבנן אית להו דון מינה ואוקי באתרה אבל לר' מאיר דאית ליה דון מינה ומינה אין להוכיח מהכא אלא מהך דהכא דההיא איכא למימר דטעמא דר"מ משום דיליף פקדון בק"ו מעדות שלא עשה בו נשים באנשים ואייב בו בין מפי אחרים פקדון לכ"ש ודיו לבא מן הדין להיות כנדון מה עדות מפי אחרים דוקא בכ"ד אף פקדון כך ואיכא למימר שבועת בטוי תוכית שעשה בו נשים באנשים ופטר בו מושבע מפי אחרים דמה לשבועת בטוי שכן לא עשה בו מזיד כשוגג דאמיב ביה ועכלם ואי לא הוה ביה פירכא הוה אמינא דשבועת בטוי גופיה נילף מקל וחומר מעדות לחייבו מושבע מפי אחרים:

ואין חייבין על שגגתה גרידתא. פי' בקונטרס כרש פירקין שבכמו העדות ואם תאמר תיפוק ליה דבקונטא קמשתבעי וי"ל כגון דאמרי שבועה שלא יודעני אי לא לאיתו לך שום עדות וא"ת אכתי מה שייך הא לדרב כהנא ורב אסי דלמא הכא היינו טעמא לפי שאינו רואים להעיד והוו להו כקרובים או פסולים וי"ל דלא דמי דאיכא נפקי מוהוא עד דפירש בקונטרס כרש פרקא דמשמע והוא לאו להעיד אבל הכא קרינן בהו זוכרין ושוד יש לומר שגגתה גרידתא שבשבועה שמוחרים לגמרי ליישבע לשקר:

משביע אני עליכם ואמרו אמן. תניא דר"מ אתי דחייב חוץ לב"ד במושבע מפי עצמו ולכך איצטריך למיתני ואמרו אמן דהוי כמוציא שבועה מפיו ותנא כל עניני מושבע מפי עצמו דאי לרבנן אייתי בב"ד למה לי ואמרו אמן דהוי כמוציא שבועה מפיו תיפוק ליה דאפי' מפי אחרים חייב ג"ש אתי אפי' כרבנן ונקט ואמרו אמן כדי לקבל וה"ה אם אמרו אמ"כ אין אנו יודעים לך עדות וסיפא נמי דקתני השביע עליהם ה' פעמים חוץ לב"ד כו' אתיא נמי כרבנן דלרבנן נמי לא בעינן שבועה בב"ד אלא בהכפירה דאהגדה דוקא קפיד קרא דלהוי במקום הראוי להגדה והשתא ניחא דבגמ' משמע דהא דדרשינן מלאחת לחייב על כל אחת ואחת דע"כ מיבעי ליה למידרשה ואתי נמי לרבנן: ואי

אמר להו רב פפא אי מפקדון גמרי לה רבנן דכולי עלמא לא פליגי דדון מינה ומינה אלא היינו טעמא דרבנן [9]דמייתיו לה בקל וחומר ומה מפי אחרים חייב מפי עצמו לא כל שכן ומדמייתו לה מקל וחומר דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה מושבע מפי אחרים בב"ד אין שלא בב"ד לא אף מושבע מפי עצמו בפני ב"ד אין שלא בפני ב"ד לא אמרו ליה רבנן לרב פפא מי מצית אמרת דלאו בדון מינה ומינה פליגי [10]והתנן גבי פקדון שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים ברחוקין ובקרובין בכשרין ובפסולין בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד מפי עצמו ומפי אחרים אינו חייב עד שיכפור בו בב"ד דברי ר"מ וחכ"א בין מפי עצמו ובין מפי אחרים כיון שכפר בו חייב מושבע מפי אחרים בפקדון מנא להו לרבנן דחייב לאו דגמרי לה מעדות ושמע מינה בדון מינה ומינה פליגי מההיא אין מהא ליכא למשמע מינה: וחייבין על זדון השבועה: מנהני מילי [11]דתנו רבנן בכולן נאמר בהן ונעלם וכאן לא נאמר בה ונעלם [A]לחייב על המזיד בשוגג: ועל שגגתה עם זדון העדות: ה"ד שגגתה עם זדון העדות א"ר יהודה אמר רב [12]באומר יודע אני ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן אם לא: [13]ואין חייבין על שגגתה גרידתא: לימא תנינא [14]לדרב כהנא ודרב אסי לא אע"ג דתנן איצטריך ס"ד אמינא הכא הוא דלא כתיב ונעלם דבעינן שוגג דומיא דמזיד אבל התם דכתיב [15]ונעלם אפילו שגגתה כל דהו קמ"ל: **מתני'** [16]שבועת העדות כיצד אמר לשנים בואו והעידוני שבועה שאין אנו יודעין לך עדות או שאמרו לו אין אנו יודעין לך עדות משביע אני עליכם ואמרו אמן הרי אלו חייבין [17]השביע עליהם חמש פעמים חוץ לב"ד ובאו לב"ד והודו פטורין [18]כפרו חייבין על כל אחת ואחת [19]השביע עליהן ה' פעמים בפני ב"ד וכפרו אינן חייבין אלא אחת אר"ש מה טעם [20]הואיל ואינם יכולין לחזור ולהודות [21]כפרו שניהן כאחד שניהן חייבין בזה אחר זה הראשון חייב והשני פטור [22]כפר אחד והודה אחד הכופר חייב [23]היו שתי כיתי עדים [24]כפרה הראשונה ואח"כ כפרה השניה שתיהן חייבות מפני שהעדות יכולה להתקיים בשתיהן: **גמ'** אמר שמואל [25]ראוהו שרץ אחריהן אמרו לו מה אתה

אמר להו רב פפא אי מפקדון גמרי לה רבנן דכולי עלמא לא פליגי דדון מינה ומינה אלא היינו טעמא דרבנן [9]דמייתיו לה בקל וחומר ומה מפי אחרים חייב מפי עצמו לא כל שכן ומדמייתו לה מקל וחומר דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה מושבע מפי אחרים בב"ד אין שלא בב"ד לא אף מושבע מפי עצמו בפני ב"ד אין שלא בפני ב"ד לא אמרו ליה רבנן לרב פפא מי מצית אמרת דלאו בדון מינה ומינה פליגי [10]והתנן גבי פקדון שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים ברחוקין ובקרובין בכשרין ובפסולין בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד מפי עצמו ומפי אחרים אינו חייב עד שיכפור בו בב"ד דברי ר"מ וחכ"א בין מפי עצמו ובין מפי אחרים כיון שכפר בו חייב מושבע מפי אחרים בפקדון מנא להו לרבנן דחייב לאו דגמרי לה מעדות ושמע מינה בדון מינה ומינה פליגי מההיא אין מהא ליכא למשמע מינה: וחייבין על זדון השבועה: מנהני מילי [11]דתנו רבנן בכולן נאמר בהן ונעלם וכאן לא נאמר בה ונעלם [A]לחייב על המזיד בשוגג: ועל שגגתה עם זדון העדות: ה"ד שגגתה עם זדון העדות א"ר יהודה אמר רב [12]באומר יודע אני ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן אם לא: [13]ואין חייבין על שגגתה גרידתא: לימא תנינא [14]לדרב כהנא ודרב אסי לא אע"ג דתנן איצטריך ס"ד אמינא הכא הוא דלא כתיב ונעלם דבעינן שוגג דומיא דמזיד אבל התם דכתיב [15]ונעלם אפילו שגגתה כל דהו קמ"ל: **מתני'** [16]שבועת העדות כיצד אמר לשנים בואו והעידוני שבועה שאין אנו יודעין לך עדות או שאמרו לו אין אנו יודעין לך עדות משביע אני עליכם ואמרו אמן הרי אלו חייבין [17]השביע עליהם חמש פעמים חוץ לב"ד ובאו לב"ד והודו פטורין [18]כפרו חייבין על כל אחת ואחת [19]השביע עליהן ה' פעמים בפני ב"ד וכפרו אינן חייבין אלא אחת אר"ש מה טעם [20]הואיל ואינם יכולין לחזור ולהודות [21]כפרו שניהן כאחד שניהן חייבין בזה אחר זה הראשון חייב והשני פטור [22]כפר אחד והודה אחד הכופר חייב [23]היו שתי כיתי עדים [24]כפרה הראשונה ואח"כ כפרה השניה שתיהן חייבות מפני שהעדות יכולה להתקיים בשתיהן: **גמ'** אמר שמואל [25]ראוהו שרץ אחריהן אמרו לו מה אתה

רץ אחרינו שבועה שאין אנו יודעין לך עדות פטורין עד שישמעו מפיו מאי קא משמע לן תנינא [26]שילח ביד עבדו או שאמר להן הנתבע משביע אני עליכם שאם אתם יודעין לו עדות שתבואו ותעידוהו הרי אלו פטורים עד

אמר להו רב פפא אי מפקדון גמרי לה רבנן דכולי עלמא לא היינו טעמא דרבנן מינה ומינה אלא היינו טעמא דרבנן [9]דמייתיו לה בקל וחומר ומה מפי אחרים חייב מפי עצמו לא כל שכן ומדמייתו לה מקל וחומר דיו לבא מן הדין להיות כנדון מה מושבע מפי אחרים בב"ד אין שלא בב"ד לא אף מושבע מפי עצמו בפני ב"ד אין שלא בפני ב"ד לא אמרו ליה רבנן לרב פפא מי מצית אמרת דלאו בדון מינה ומינה פליגי [10]והתנן גבי פקדון שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים ברחוקין ובקרובין בכשרין ובפסולין בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד מפי עצמו ומפי אחרים אינו חייב עד שיכפור בו בב"ד דברי ר"מ וחכ"א בין מפי עצמו ובין מפי אחרים כיון שכפר בו חייב מושבע מפי אחרים בפקדון מנא להו לרבנן דחייב לאו דגמרי לה מעדות ושמע מינה בדון מינה ומינה פליגי מההיא אין מהא ליכא למשמע מינה: וחייבין על זדון השבועה: מנהני מילי [11]דתנו רבנן בכולן נאמר בהן ונעלם וכאן לא נאמר בה ונעלם [A]לחייב על המזיד בשוגג: ועל שגגתה עם זדון העדות: ה"ד שגגתה עם זדון העדות א"ר יהודה אמר רב [12]באומר יודע אני ששבועה זו אסורה אבל איני יודע אם חייבין עליה קרבן אם לא: [13]ואין חייבין על שגגתה גרידתא: לימא תנינא [14]לדרב כהנא ודרב אסי לא אע"ג דתנן איצטריך ס"ד אמינא הכא הוא דלא כתיב ונעלם דבעינן שוגג דומיא דמזיד אבל התם דכתיב [15]ונעלם אפילו שגגתה כל דהו קמ"ל: **מתני'** [16]שבועת העדות כיצד אמר לשנים בואו והעידוני שבועה שאין אנו יודעין לך עדות או שאמרו לו אין אנו יודעין לך עדות משביע אני עליכם ואמרו אמן הרי אלו חייבין [17]השביע עליהם חמש פעמים חוץ לב"ד ובאו לב"ד והודו פטורין [18]כפרו חייבין על כל אחת ואחת [19]השביע עליהן ה' פעמים בפני ב"ד וכפרו אינן חייבין אלא אחת אר"ש מה טעם [20]הואיל ואינם יכולין לחזור ולהודות [21]כפרו שניהן כאחד שניהן חייבין בזה אחר זה הראשון חייב והשני פטור [22]כפר אחד והודה אחד הכופר חייב [23]היו שתי כיתי עדים [24]כפרה הראשונה ואח"כ כפרה השניה שתיהן חייבות מפני שהעדות יכולה להתקיים בשתיהן: **גמ'** אמר שמואל [25]ראוהו שרץ אחריהן אמרו לו מה אתה

היה לאו לחזור ולהשכינן: **כפרו שניהן כאחת.** כתוך כדי דבור: **הראשון חייב.** אבל השני פטור שכיון שכפר הראשון שוב אין עד יחידי לאו להגיד: **גמ' עד שישמעו מפיו.** כולו והעידוני: **שילח ביד עבדו.** התובע השכינן ביד עבדו: **שאם אתם יודעין לו עדות.** לבעל דינו: עד

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' פ"ח מהל' שבועות הל' יב סמג לאוין רמח:
לב ב ג מיי' שם הל' יג: **לג** ד מיי' שם הל' יג סמג שם:
לד ה ו מיי' שם פ"ט הל' כ ופ"י שם הל' טז סמג שם:
לה ז ח מיי' שם הל' יח: **לו** ט מיי' שם הל' יג: **לז** י מיי' שם הל' יד: **לח** כ מיי' שם הל' טו: **לט** ל מ מיי' שם פ"ט הלכה ז:

רבינו חננאל

ודחי רב פפא ואמר רבנן בק"ו מייתו לה לפושבע מפי עצמו. ומה מושבע מפי אחרים חייב כדכתיב ושמעה קול אלה מושבע מפי עצמו לא כל שכן: ואמרו ליה רבנן לרב פפא אי הכי מושבע גבי פקדון מפי אחרים לרבנן דאמרי בין מפי עצמו בין מפי אחרים כיון שכפר בו חייב. מנא להו שבועה מפי אחרים בפקדון והא וכחש כתיב מפי עצמו לאו דגמרי לה מעדות ובדון מינה (ומינה) פליגי. אמר להו אין. מההיא מתניתי שמעינן לה אבל מהא מתני' לא: **מתני'** וחייבין על זדון השבועה כו'. פי' וחייבין קרבן בשבועת העדות במזיד כשוגג מדלא כתיב בשבועת העדות ונעלם. וחייבין על שגגת השבועה כגון שנעלם ממנו שהמועל בשבועת העדות חייב קרבן. אבל זכור העדות וכופר בה בזדון. ומה הן חייבין בזדון שבועת העדות קרבן עולה ויורד ואין חייבין על שגגתה. כלומר כיון שנעלמה ממנו עיקר העדות. אע"פ שיודע כי הנשבע לשקר חייב בכאן פטור הוא מפני כי אנוס הוא לפיכך אינו חייב: לימא תנינא לדרב כהנא ורב אסי שנעלמה מאחד מהן שמעתא דרב ונשבע ונמצא חילוף מה שאמר. ואמר לו רב אנוס אתה לבן אנסך שעמד בדעתך כי האמת עמך: ודחינן לא דמי דלמא הכא בשבועת (הערות) הוא דפטר האנוס דלא כתיב בה חייב בנעלם אבל בשבועת בטוי דכתיב בה חייב קרבן בנעלם אימא אפילו כי האי גוונא אע"ג דהוא אנוס מיתייב קמ"ל: ירושלמי. הני חזקיה כל מקום שנאמר חטא בתורה סתם אתה תופס הזדון כשגגה עד שיודיעך הכתוב שהיא שגגה: **מתני'** שבועת העדות כיצד אמר לעדים בואו והעידוני שבועה שאין אני יודעין לך עדות או השביעם התובע ואמרו אמן חייבין פירוש כשהן מזידין בשבועה ובעדות או מזיד בעדות ושוגג בשבועה שאינו יודע שהנשבע לשקר חייב קרבן: אמר שמואל ראוהו שמטייל אחריהן אמרו לו למה אתה בא אחרינו שבועה שאין אנו יודעים לך עדות והן יודעים פטורין עד שישמעו מפי התובע בואו והעידוני.

מסורת הש"ס

ו) לקמן דף לו:. ב) כריתות ט. [לעיל כה: לקמן לה.]. ג) [לעיל מז:]. ד) לעיל מו. [וש"נ]. ה) לקמן דף לו:. ו) [לקמן לה.]. ז) ס"א שתיקתן.

תורה אור השלם

ו. אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשְׁבַּע לְבַטֵּא בִשְׂפָתָיִם לְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב לְכֹל אֲשֶׁר יִבְטָא הָאָדָם בִּשְׁבֻעָה וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשַׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה:
ויקרא ה ד

גליון הש"ם

גמ' דמייתיו לה בק"ו. עי' מכות דף יד ע"א מהר' הרשב"א ד"ה והלא דברים ק"ו:

מוסף רש"י

ובקרובין. שבעל הפקדון קרוב לה שהפקדון אצלו (לקמן לו:), ושלא בפני ב"ד. אם מפיו נשבע שהוציא שבועה מפיו, אי שבעה אמן אחר שבועה ואח"כ הודה חייב קרבן, דהתיב וכחש בעמיתו כל דהו (שם). ומפי אחרים. שלא שבע אמן, כגון משביעיני עליך שתחזיר לי פקדוני ואמר אין לך בידי, אינו חייב עד שיכפור בו בב"ד. משום דמושבע מפי אחרים בפקדון לא כתיב, ומשבועת העדות גמרינן ליה, ובכריתות ליה נ"מ דין מינה ומינה, ובתם בכ"ד (שם). **וחכ"א** בין מפי עצמו כו'. דסבירי לה דון מינה ואוקי באתרה (שם). בכולן נאמר בהן ונעלם. כלל המצילין עולה ויורד שבאותה פרשה, כגון ממנה מקרב ושבועת בטוי, דבתיבי בהו שבועת העדות (כריתות ס וכעי"ז לעיל כה:).